

บทที่ 4

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปข้อค้นพบ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า บ้านหนองปลิงเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งริมฝั่งแม่น้ำปิงมีอดีตความเป็นมานานกว่าร้อยปีแล้ว ลักษณะของที่ตั้งห่างจากตัวเมืองกำแพงเพชร ในทางทิศเหนือประมาณระยะทาง 5 กิโลเมตร ตามแนวคันดินธรรมชาติ เป็นชุมชนไม่ใหญ่มากนัก คือมีความยาวไปทางทิศเหนือ พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนมักเป็นบ้านเรือนไม้ ส่วนมากจะเรียงรายกันไปตามริมฝั่งแม่น้ำปิงและถนนที่ตัดผ่านหมู่บ้านจากตัวเมืองกำแพงเพชร การตั้งบ้านเรือนจะหนาแน่นบริเวณหมู่ที่ 2 บ้านหนองปลิง บ้านเรือนจะใกล้ชิดติดกันและพวกเขา มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ

จำนวนครัวเรือนทั้งหมดรวม 2 หมู่บ้าน มี 314 ครัวเรือน จำนวนประชากรชายหญิงรวม 1,063 คน (ข้อมูล ค.ศ. 2 ค. ปี 2533 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองกำแพงเพชร) แต่จากคำบอกเล่าของนายถนอม เกตุสายกรณ์ กำนันตำบลหนองปลิงบอกว่าปัจจุบันมีประมาณ 248 ครัวเรือน (หมู่ 1, 63 ครัวเรือน และหมู่ 2, 185 ครัวเรือน)

ชาวบ้านหนองปลิง เป็นคนไทยพื้นบ้านกำแพงเพชรลักษณะรูปร่างพื้นฐานเป็นคนผิวคล้ำคล้ายคนภาคกลางทั่ว ๆ ไป ภาษาพูดเป็นภาษาไทยภาคกลาง สำเนียงตามแบบฉบับของชาวกำแพงเพชร สำเนียงคล้าย ๆ ชาวสุโขทัย ลักษณะนิสัยใจคอเป็นคนสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใสดูเป็นมิตรดีกับคนแปลกหน้า

ลักษณะครอบครัวมีรูปแบบเป็นครอบครัวพื้นฐานและมีลักษณะครอบครัวขยายบ้างบ้างแต่ส่วนน้อยและเป็นลักษณะครอบครัวขยายแบบชั่วคราวเท่านั้น เมื่อลูก ๆ แต่งงานไประยะหนึ่งก็จะแยกครอบครัวออกไปเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือมีขณะนั้นก็เมื่อพ่อแม่ที่เป็นใหญ่ใน

ครอบครัวถึงแก่กรรม ครอบครัวชายช่วคราก็จะสลายตัวลง การเริ่มต้นชีวิตแต่งงานมัก
จะเริ่มที่ครอบครัวของฝ่ายหญิง การสืบมรดกหรือกระจายทรัพย์สินของครอบครัวนั้นพ่อแม่มัก
จะแบ่งมรดกให้ลูกอย่างใกล้เคียงกัน ส่วนการนับถือเครือญาติมีลักษณะแบบญาติ 2 สาย

การให้การศึกษาอบรมลูกหลานจะเริ่มที่ครอบครัว จนถึงอายุ 7 ขวบจะเข้าไป
เรียนที่โรงเรียนชุมชนบ้านหนองปลิงจนถึงอายุ 15 ปี หรือเรียนจบหลักสูตรประถมศึกษา
ปีที่ 6

ชุมชนหนองปลิงหมู่ที่ 1 และ 2 คณะผู้วิจัยทำการศึกษาก็ได้พบว่าไม่ใช่ชุมชน
เกษตรกรรม ทั้งนี้ก็เพราะว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ดำรงชีวิตด้วยการรับจ้างเป็นช่างไม้ฝีมือ
รวมทั้งการรับจ้างขายแรงงานทั่วไป อาชีพการเกษตรมีน้อยมาก แต่ชาวบ้านทั้งหมดก็นับ
ถือพระพุทธศาสนาและยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีไทยคล้ายคลึงกับชุมชนเกษตร-
กรรมอื่น ๆ ทั่วไป

ชาวบ้านหนองปลิงทั้งหมู่ที่ 1 บ้านท่าทองแดงและหมู่ที่ 2 บ้านหนองปลิงอยู่
ภายใต้รูปแบบการปกครองแบบท้องถิ่น ตำบลหนองปลิงที่มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน โดยมีหมู่บ้าน
หนองปลิงเป็นที่ตั้งที่ทำการตำบล มีผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 เป็นกำนันทำการปกครองชุมชน ซึ่ง
ขึ้นอยู่กับอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ

1. ชาวบ้านหนองปลิง โดยเฉพาะในหมู่ที่ 1 บ้านท่าทองแดงและหมู่ที่ 2 บ้าน
หนองปลิง กำลังประสบปัญหาในการประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพช่างไม้ (ทำบานประตู
หน้าต่าง) ที่เป็นการผลิตเพื่อขาย ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิตนั้นเป็นไม้สัก ซึ่งก็นำ
มาจากป่า ไม้สักนั้นเป็นไม้ต้องห้ามตามกฎหมายผู้จะทำการแปรรูปและนำมาผลิตสินค้านี้จะต้อง
ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย แต่ชาวบ้านหนองปลิงนั้นทำอาชีพนี้มาช้านานหลายสิบปีและไม้

ได้รับอนุญาตและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รักษากฎหมายของบ้านเมืองก็ได้ปฏิบัติต่อชาวบ้านอย่างอะลุ่มอะหล่วยตลอดมา จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2531 ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาป่าไม้อย่างจริงจังจึงทำให้เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายกวาดขันอย่างเคร่งครัดมากขึ้นในลักษณะเช่นนี้จึงมีผลกระทบต่ออาชีพหลักของชาวบ้านโดยตรง อันที่จริงการประกอบอาชีพที่ถือว่าผิดกฎหมายและมีความสัมพันธ์กับการตัดไม้ทำลายป่าเช่นนี้ ทางจังหวัดกำแพงเพชร โดยพัฒนาการประจำตำบลได้พยายามที่จะให้มีอาชีพเครื่องปั้นดินเผา (Ceramics) เป็นอาชีพใหม่ทดแทนอาชีพเก่า โดยขอความร่วมมือจากวิทยาลัยครูกำแพงเพชร ภาควิชาอุตสาหกรรมศิลป์ มาให้การอบรม แต่การนี้ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนและการหาตลาดก็ยังไม่แน่นอน ชาวบ้านเล่าว่า ถ้าทำพวกเครื่องปั้นดินเผาได้วันละ 35 บาท ก็กับการทำช่างไม้ ประตุนำต่างได้ถึงวันละ 400 - 600 บาท มันดีก็มาก และพวกเขาจะอยู่ไม่ได้ อย่างแน่นอน เพราะจะต้องเลี้ยงดูครอบครัวซึ่งมีกินครอบครัวละหลายคน

2. ชาวบ้านหนองปลิงกำลังจะทิ้งชุมชนของตน กล่าวคือ ขณะทำการศึกษานี้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้อพยพเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปหางานทำนอกชุมชนมากกว่าร้อยละแปดสิบของครัวเรือนทั้งหมด บางครอบครัวพ่อไป บางครอบครัวพ่อแม่ไป แต่บางครอบครัวได้นำลูก ๆ ไปด้วย การเคลื่อนย้ายแรงงานนี้มีสาเหตุมาจากสาเหตุประการแรกคือ เป็นการไปหางานทำเพื่อการอยู่รอด

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านบางคนบอกว่า ถ้าที่อื่นมีงานทำมีอาชีพดีกว่านี้ก็จะไม่กลับมาอีก

ดังนั้นขณะนี้ในชุมชนจึงเจียบเหงา มีคนแก่และเด็ก ๆ อยู่เพียงบางส่วน ชุมชนจึงเสมือนไม่มีชีวิต

การที่ชาวบ้านต้องเคลื่อนย้ายไปคนละทิศคนละทางทำให้เกิดความเห็นห่าง

ทางสังคม การที่ชาวบ้านต้องไปทำงานนอกหมู่บ้านนานเป็นเดือน ๆ จึงจะกลับมาเยี่ยม
เยี่ยมหมู่บ้านสักครั้งหนึ่ง ทำให้กิจกรรมชุมชนต่าง ๆ ที่เคยทำอยู่เป็นประจำ เช่น งานบุญ
งานกุศล เทศกาลประจำปี หรือประเพณีต่าง ๆ ลดน้อยลงเห็นได้ชัด การที่กิจกรรมต่าง ๆ
ที่อยู่ในวิถีชีวิตต้องถูกละเลยด้วยความจำเป็นเช่นนี้แน่นอน ๆ เข้าจะเป็นการทำลายวัฒนธรรม
ชุมชน และการที่รัฐพยายามที่จะพัฒนาประเทศ พัฒนาชนบท แต่ในขณะที่ชาวบ้านหนองปลิง
กำลังละทิ้งชุมชนของตน วัฒนธรรมของตน จึงเป็นการสวนทางกับเป้าหมายที่มุ่งจะให้ชาว
ชนบทดำรงอยู่ได้ และอยู่ในชุมชนของตนต่อไป

3. ความขัดแย้งในชุมชนระหว่างคณะผู้เฝ้ากับผู้นำทางศาสนาในชุมชนอันจะนำ
ไปสู่ความเสื่อมของวัฒนธรรมชุมชน ความขัดแย้งดังกล่าวนี้มีสาเหตุมาจากการที่ผู้นำชุมชน
มีความเคลือบแคลงใจในความสุจริตของเจ้าอาวาสวัดราชฤกษ์ศรัทธารามอันเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินของวัด

ความขัดแย้งดังกล่าวนี้มิว่าจะได้มีการไกล่เกลี่ยในระดับหนึ่ง โดยเจ้าคณะ
ตำบล แต่ความรู้สึกไม่พึงพอใจของชาวบ้านยังคงครุกรุ่น และพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัด
แจ่มก็คือชาวบ้านเริ่มตั้งปริศนา

4. ปัญหาของการประกอบอาชีพทำอิฐอันเป็นอุตสาหกรรมภายในครอบครัว
อย่างหนึ่งของชาวหนองปลิง อาชีพการปั้นอิฐชายนั้นเป็นอาชีพเก่าแก่ของชาวหนองปลิงแม้
ว่าจะมีเพียงร้อยละ 9 ของครัวเรือนทั้งหมด แต่ชาวบ้านส่วนนี้ก็ทำมาหาเลี้ยงชีพกันมานาน

ขณะที่อาชีพนี้กำลังประสบปัญหาด้านการตลาดอย่างมากเพราะไม่สามารถ
แข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ ๆ ได้เพราะจะต้องขายเงินสดไม่สามารถให้เครดิตกับลูกค้าได้
ไม่มีรถยนต์ขนส่งถึงลูกค้า และทุกครอบครัวต่างคนต่างทำมิได้รวมตัวช่วยเหลือกันแต่
อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและพบปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คณะวิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จะต้องทำให้ชาวบ้านหนองปลิงมีอาชีพหลักที่ถูกต้องกฎหมาย มีความมั่นคงและมีรายได้เพียงพอหรือใกล้เคียงกับอาชีพข้างไม่ทำประตู่หน้าต่าง ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของพวกเขา การมีอาชีพหลักขึ้นใหม่ของชาวบ้านหนองปลิงอาจจะเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความชำนาญที่เกิดจากการเป็นช่างไม้ดั้งเดิมของพวกเขา หรืออาชีพอื่นใดแต่อาชีพนั้นต้องสนองการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างสมดุลย์

2. จะต้องส่งเสริมให้การรวมกลุ่มกันแก้ปัญหา การประกอบอาชีพหรือแก้ปัญหาอื่น ๆ ของชุมชน

ในกรณีการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพเมื่อพวกเขาได้มีการรวมกลุ่มกันแล้ว อาทิเช่น กลุ่มทำอุตสาหกรรมอิฐในครัวเรือนจะต้องให้มีลักษณะช่วยเหลือกันแบบสหกรณ์ชุมชน โดยให้ความรู้แก่พวกเขาในเรื่อง แผนการผลิต ต้นทุนกำไร ระบบธุรกิจ การแข่งขันและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ

3. การขัดแย้งที่เกี่ยวกับสถาบันศาสนาจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วน ด้วยวิธีการที่เหมาะสมจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย เพราะพฤติกรรมการงัดบริจาครานของชาวบ้านนั้นเป็นสัญญาณอันตรายต่อสถาบันและต่อวัฒนธรรม โดยส่วนรวมของชุมชน